

Beletristica, sciintie, arte, viétia sociala, moda.

Totu-odata organulu publicatiuniloru „Societáti pentru fondu de teatru nationalu.“

Pest'a domineca 29 nov. 11 decemv.	Va esi in fia-care domineca, cu portrete si alte ilustratiuni; ca premiu se dau tablouri pompéee. La fia-care numeru se alatura o cédla de romanu.	Pretulu pentru Austri'a pe jul.—dec. 5 fl. pentru tablou 80 cr. Pentru Romani'a pe jul.—dec. unu galbenu, pentru tablou trei sfanti.	Nr. 48,	Cancelari'a redactiunii Strat'a Dunarei Nr. 3, unde sunt a se adresá manuscriptele si banii de prenumeratiune.	Prenumeratiunile se potu face la tóte postele. Pentru Romani'a in libra- ri'a dlora Socecu et comp. in Bucuresci.	Anulu VI. 1870
---	---	---	----------------	--	---	----------------------

Originea Romaniloru.

(Fatia cu Georgiu Miksa, Schmiedt si Mokesch.)

Cestiunea originei Romaniloru, cari asta-di se afla in tienaturile din drépt'a si din stang'a Dunarei, forméza una dintre cele mai interesante probleme, de cari se ocupara istoricii romani si straini.

Unu numeru considerabilu dintre literatorii romani si straini, scriindu despre originea Romaniloru, au doveditu lumei literarie cu argumente fundate si nefrangibile, cá Romanii din drépt'a si din stang'a Dunarei in adeveru sunt de origine romana, remasíti'a coloniiloru romane, aduse in provinciile dunarene sub imperatii Romaniloru.

Noi Romanii, dintre cari multi invetiâmu in adinsu istori'a Romaniloru din provinciile dunarene, radiemandu-ne pe cele ce scriitorii romani si straini ni argumentéza in privinti'a acést'a, — precum si pe propriile nóstre studie facute cu luare a minte din fantanele istorice demne de credintia: credemu, cá Romanii locuitori si asta-di in stang'a Dunarei, (Romani'a, Transilvani'a, Banatulu, Ungari'a) si in drépt'a Dunarei (Bulgari'a, Serbi'a, Tesali'a si Macedoni'a), sunt de origine romana.

Acestu adeveru istoricu relativu la originea Romaniloru de astadi lu-credemu cu tóta siguritatega, si cu convingere deplina, din urmatóriele ratiuni fundate pe base nerestornabile:

Pentru câ Romanii de asta-di au nume propriu gentilu séu natiunalu: Romanu, care nume com pete poporulu romanu, de óra-ce:

a) cu acestu nume s'au numitu parintii Romaniloru, toti locuitorii Italiei, — precum scrie Strabone in opulu seu geograficu (libr 5. pag. 43), si dupa cum se scie si din alti mai multi scriitori demni de credintia;

b) cu acestu nume s'au numitu si colonii Romani din Daci'a traiana, — precum se scie din inscriptiunile vechi romane gasite in Daci'a traiana, si din diplómele vechi romane militare din Dacia, in cari inscriptiuni si diplóme ocura numele cetatieniloru: romani; si precum se scie din istori'a Romaniloru scrisa de Eutropiu, care vorbindu despre Aurelianu imperatulu Romaniloru, díce aceste: „Pe Romanii scosi din cetátile si din campéle Daciei, i-a asiediatu in Maesi'a.“ („abductosque Romanos ex urbibus, et agris Daciae in media Maesia collocavit“ libr. 9), si dupa cum scrie Sextu Ruffulu in breviariulu istoriei romane: „Strapunnendu-se prin Aurelianu Romanii din Dacia,

s'a facutu dóue Dacie in tienutulu Mesiei si a Dardanici.")

c) cu acestu nume s'au numitu remasîtiile coloniilor romane in tienutulu riului Dunarei si de la Aurelianus imperatulu Romaniloru in cõce, precum se pôte sci din mai multi scîitori demni de credintia in acêsta privintia, si anume cum se pôte sci din anonimulu Salisburgianu (din 873), care scrie aceste: „Hunii locuitori in partea nordica a Dunarei in locuri deserte trecêndu preste Dunare, au alungatu pe Romani, pe Gothi si pe Gepidi; (cum cetimu in monumentele epistolare citate sub B. in istori'a Apostolului Slaviloru Cirilu si Metodi, compuse de Dr. Iosifu Augustinu Ginzelu, tiparita in Viena 1861 la pag. 49); precum se pôte sci din Constantinu Porfirogenitulu scriitoriu din seclulu a X., care in tractatulu seu de Dalmatia capu 29 despre colonia romana in Dalmatia adusa din Roma scrie in urmatoriulu modu: „Diocletianu imperatulu a iubitu fórte tare Dalmati'a, si pentru aceea a adusu acolo colonie romane, cari s'au numitu popóre romane, câ-ci ei fura stramutati din Rom'a, in tienuturile maritime, si acêsta numire se tiene pana in diu'a de asta-di“; cum se scie din opulu istoricu a preotulu Diocleate scriitoriu din seclulu a XII-lea, care vorbindu despre Bulgari scrie, câ acestia dupa ce au batutu Macedoni'a, au cuprinsu tóta provinci'a Latiniloru, cari atunci s'au numitu Romani, mai tardu Maurovlachi, adeca Latini negri; precum se scie din anonimulu notariu a regelui Bela, care notariu in istori'a duciloru unguresci scrie, câ Ungurii au alungatu pe Romani din Pannonia, si câ acêst'a s'a dîsu pasiunari'a Romaniloru; mai incolo precum se scie din opulu lui Salagiu (despre statulu civilu a Pannoniei, libr. I pag. 51.) unde scrie câ Romanii s'au numitu pe sine Romani, si Itali din Italia, care o au numitu Romani'a mare; cum se scie din Kovacich, care (la pag. 98, si 89) dîce, câ Romanii s'au numitu Romani; cum se scie din literile lui Ferdinandu imperatulu de 1548, in care stâ, câ Romanii in limb'a loru s'au numitu pe sine Romani; si precum se scie din Luciu despre remnulu Dalmatiei (libr. 6 cap. 5 pag. 274); din Istori'a Transilvaniei a lui Illia pag. 5, cari scriu, câ Romanii mai de multu s'au numitu: Romani in limb'a loru, si precum a fara de acestia mai adeveresce Thunman contrariulu originei Romaniloru, care in libr. seu despre Vlachi, si Albani (la pag. 344) scrie, câ Romanii din vechime s'a numitu Romani si au uritu numirea de Vlachi, care li-au dat'o

strainii. (Diese Vlachen wissen, dass sie einst Unterthanen und Bürger des alten Roms gewesen, gaben sie deswegen von jeher den Namen Römer, Rumunje oder Romanje, und geben sich ihn nach und verschmähen den Namen Wlachen, den ihnen Fremde angehängt. pag. 344), pre Ioanu Gottfried Eichorn, care in istori'a lumei (tom. 2 pag. 514) dîce, câ Romanii mai de multu, si acuma se numescu Romani. („Sie nannten sich von jeher, und noch jetzt: Rumunje oder Römer, wodurch sie selbst den Ursprung ihres Stammes, den auch die vielen lateinischen Wörter ihrer Sprache bestätigen, andeuten pag. 514 tom. 2); precum scrie Amadee Thiery, care in opulu seu istoricu despre fiii si succerorii lui Attila (in germania tradusu de Dr. Ed. Burchardt, si tiparitu in Lipsia la anulu 1859, capu I, in partea 2, pag. 8) dîce, câ Romanii s'au cunoscutu pe sine, si nici odata nu au cunoscutu altu nume natiunalu, decâtu numai numele: Romanu; („Walacken oder Walachen — — — sie selbst aber erkannten und haben niemals eine andere nationale Benennung anerkannt, als die der: Rumanen dass heisst: Römer“ pag. 8 partea 2. c. I), si precum ni spune si traditiunea poporulu romanu, din care traditiune se scie cumca poporulu romanu totu-de-una s'a numitu pe sine Romanu.

Acestu nume „Romanu“ cu care s'a numitu remasîti'a colon. romane din vechime, si cu care nume: se afla insemnati in trei locuri in tienutulu Dunarei pe cart'a geografica de pe timpulu lui Carolu celu mare (vedi cart'a geogr. a lui Spruner: Europa nr. III), sê nu fia fostu nume gentilu sêu natiunalu alu Romaniloru, dîsii de siguru nu l'aru fi credîtu din vechime de la col. Romani parintii loru, ci l'aru fi parasitu, precum au facutu si Grecii, carii mai de multu s'au numitu Romani, si Romei, inse fiindu câ originea loru nu au fostu romana, nu l'au tienutu ca nume natiunalu, precum l'au tienutu Romanii pana in timpulu presinte.

Romanii de catra straini s'au numitu si cu alte numiri in decursulu secliloru, si mai alesu s'au numitu si Wlachi si Walachi, si Vlasii; inse aceste nume date loru de straini nu potu avé pretiu in contra romanitâti Romaniloru de asta-di; de óre-ce aceste numiri straine aplicate la Romani insemnéza: Romanu, Latinu, si Italu, dupa cum se scie din mai multi scriitori demni de credintia, si a nume din scriitoriulu remnulu Dalmatiei Luciu, care in opulu seu despre remnulu Dalmatiei (in libr. 6 cap. 5) dîce, câ la Bulgari, Serbi, si Croati:

„Vlahi“ insemnéza: Romanu, Latinu, si Italu, si precum afara de alti scriitori renumiti romani, scriitoriulu romanu Petru Maioru in opurile sale istorice, si Simeonu Mangiuca in tractatulu seu despre numele: Romanu si Valah (publicatu in „Albina“ in 1866 mai alesu la nr. 86) destulu de chiaru au aretatu, câ cu numele: Valach, si Valachu la scriitori s'au numitu si Italii, Galii, si Romanii.

(Va urmá.)

Gavrilu Popu.

O! de ai sci...

O! de ai sci iubite, ce cruda desperare,
Domnesce 'n alu meu sufletu de candu ne-amu despartitu;

Atuncea pôte-ai crede in négr'a-mi intristare,
Atuncea te-ai convinge, câ sinceru te-am iubit.

Ah! mi-aducu a minte de candu cu vócea-ti dulce,
Mi-promite ai odata, câ nu me vei uitá;
Si eu credeam in tine, ca 'n sórele ce luce,
Si-ti raspundeam ferice: eternu voiu fi a ta!

Dar va! o sórte-amara, o sórte ne'mpacata,
Me smulse de la sinu-ti ca viforulu turbatu
Candu rumpe-o floriceica plapanda, delicata,
Si-o duce in prapastii cumplitu si nenduratu.

Fu dorerosu momentulu ce m'a lipsitu de tine,
Câ-ci stéu'a fericirii-mi de-atuncea a picatu,
Sufletulu meu suspina departo de-ori-ce bine,
De dulcea fericire, ce-acum m'a delasatu.

Traiescu fara sperantia de-a mai gustá vr'odata
Din órele senine, ce dulce m'a 'ncantatu;
Dar inse pentru-aceea din anim'a-mi curata;
Nu se va sterge chipu-ti ferbinte adorat!

Aurelia.

Ce este sub pamentu?

— Novela de Mauritiu Jókai. —

(Urmare.)

— Sermanu omu! — dîse Oliv'a cu compatimire. Acésta e o *idea ficsa* a lui. Si inaintea mea aiuriá de multe ori cu ea, inventandu totu de-una câte o versiune nóua pentru istori'a sa. Lu-temu, câ va nebuní de ea.

— Asié dara evenimentulu, ce mi-a povestitu, nu e adevratu?

— Nu, domnule; aceea e numai o aluci-

natiune, o fantóma zugravita de intipuire, ceea ce poti vedé, si de acolo, câ nenorocitul me considera de persecutóri'a lui, care nu de multu lu-alesem de barbatu, si candu ból'a lui grozava a cruptu lu-grigeam cu fragedîme si fidelitate.

— Si ce cauza a potutu fí basea intipuirii sale?

— O cauza fórte naturala, domnule! Candu elu m'a luat de socia, in sér'a nuptiala l'a apucatu o ból'a epileptica. Elu a recursu la medicamente drastice, ca sê póta scapá de morbulu seu, si acele turburara organismulu nerveloru sale. Credu, câ acést'a va esplicá tóte.

— Ast'a se intempla adese ori, — respunse prefectulu polítiei, care nu se mirá de felu, câ o dama din Paris cunóscce asemenea secrete ale sciintiei medicale. Asié dara vomu dá la cura pe barbatulu dtale.

— Intru adevveru si eu sum de parerea, câ e timpulu supremu a ne ingrigí despre acést'a. Pana candu monomaní'a lui se restringea numai la nesce scene intemperate intre noi, eu o ascundeam, o tieneam in secretu; inse elu acum incepe a se turburá inaintea servitoriloru si a strainiloru; si me temu, câ odata se va sinucide. Chiar cu câte-va díle mai nainte s'a intemplat, câ a rogatu pe camerieriulu seu sê-lu impusce.

— Dómna, scfi, câ barbatulu dtale acuma e aice?

— Am cugetatu.

— Nu te voiu superá, spunendu-ti, câ din-sulu va si remané aice?

— Domnule, eu sum silita a fortiá acestu sange rece; câ-ci déca asiu incepe a medítá despre aceea, câ unu barbatu frumosu si cavalerescu, pe care din simpathía mi-l'am alesu de sociu, fara d'a fi potutu petrece a casa cu mine o singura óra fericita, acuma se afla in acestu locu grozavu, — atuncea asiu vení la rezultatulu, care m'ar aduce in starea sê fíu silita a remané si eu aice.

— Intielegu deplinu dorerile dtale. Mangaia-te; eu speru, câ vomu reesí d'a-lu poté vindecá. Ból'a provenita din cause naturale se vindeca cu lécuri naturale. Inse cur'a probabil-minte va sê dureze unu timpu indelungatu.

— Dta vei scí, câ ori câtu de lunga sê fía aceea, soci'a marquisului Malmont nu va uitá detorintiele sale conjugale.

— Sum convinsu despre acést'a.

— Nu cugeti dta, câ ar fí bine sê me 'ntelnescu cu elu?

— Din contra. Nu-i este permis s'ê te védia. Du-te, d'ómna, a casa!

Oliv'a se duse, ér prefectulu se rentórse la Malmont.

Marquisulu obositu de povestirea istoriei infiorátorie siedea intr'unu bratiariu; ér ciudatulu „avocatu“ i neteziá fruntea.

— Domnule, i d'íse prefectulu, — ffi cu incedere fatia cu acestu bravu barbatu; dinsulu va ingrigí cu consciintia de caus'a dtale; considera-lu de amicu intimu alu dtale; apoi si pana candu vei fi chiamatu, remani aice, si pórtate liniscitu!

Malmont respunse, câ dinsulu se simte mangaiatu de totu, marturisindu-si pecatulu, si acuma ascépta pedéps'a; câ dinsulu a uitatu de multu, ce va s'ê d'íca a dormí liniscitu? — spera s'ê invetie aceea aice in — inchisóre.

Inse elu nu erá in inchisóre, ci la Bicêtre, in cas'a nebuniloru.

In d'ílele prime dinsulu nu observá, unde a ajunsu? vorbì seriosu cu mediculu seu, par' câ acel'a ar fi avocatu; si numai atuncea, candu acest'a si-incepù cur'a cu multa precautiune, bagà de séma, câ dinsulu nu e tratatu ca unu criminalistu, ci ca unu neunu...

Si atuncea elu incepù a se 'nfuriá, a turbá; in urmarea acesteia apoi fu inchisu intre nebunii furibundi; cu câtu elu se blastemá mai cumplitu, si se jorá câ e ucigasiu, cu atátu medicii se convingeau mai multu despre ból'a lui, si se nisuiu a-lu vindecá; pe capulu lui stropiau apa, i si tornau cu sil'a lécurile in gara; pana candu in urma elu ingenunchiá, se predece, si se rogà s'ê-lu omóra, câ-ci dinsulu merita ast'a.

Oliv'a din diu'a aceea parasì palatulu ei din boulevard des Italiens, si se mutà in o locuintia inchiriata, aprópe de Bicêtre.

Tóta lumea d'ícea despre dins'a, câ e prototipulu fidelitáti, conjugale. In tóte d'ílele se ducea de dóue ori a se informá despre starea marquisului; ea platì galantu mediculu, si se consultá óre intregi cu dinsulu despre causele, cursulu si gradurile bólei marquisului, — apoi despre medicamentele ce sunt a se intrebuintiá, despre reagentse, heroice, si despre tóta metod'a curei. Se pare câ de atuncea dins'a studiéza nencetatu acést'a.

... Pentru marquisulu s'a decisu, s'ê móra colo in Bicêtre.

VI.

Malmont nu-si intipuhí altu modu de scapare decátu a se portá liniscitu, si a se prefaca ca si candu ar incepe a se vindecá.

Diu'a dinsulu reesiea cu planulu seu; pótea s'ê vorbésca blandu si liniscitu cu medicii sei, respundea cu intielesu, ridea la anecdotele, ce i se dadura spre cetire; ascultá cu placere music'a, ma si-cerù o flauta s'ê se ocupe cu ea; siedea cu alti fantasatori buni la siacu, la cârti, si nu observá, câ la spatele musicei, a risului, si a jocului de carti, necontentitu i stá acolo o idea eterna si nestramutabila, care in internulu seu se tiese totu mai incolo, si nencetatu incepe a se urí, si care cu atátu e mai infiorátoria decátu ide'a ficsa a nebuniloru, cu câtu acésta e adeverata, o sciintia nevindecabila... Inse nóptea, in órele tacute si intunecóse ale spiriteloru elu nu mai avea putere a supra fantómeloru sale; atuncea acele incepura a-lu torturá, atuncea se potea audí cum plange dinsulu, cum suspina, si cum se bate de pamentu; se róga lui Domnedieu, si peste unu momentu denéga esistinti'a aceluia, si vorbesce catra figure nevisibile, se lupta cu ele, fuge de ele, le tramite dinaintea sa, pana ce in fine cade obositu sub greutatea loru nesuportabila.

Medicii si-poteau bate capulu, câ ce felu de nebunía e aceea, care nóptea domnesce si diu'a incéta?

Intr'o dupa miédia-di se escà o tempestate cumplita; o parte a nebuniloru se preamlá in gradin'a institutului, candu deodata erupse vijelí'a. Grindin'a cadea in marimea nucei, viforulu grozavu scotea arborii cu radecina cu totu, fulgerulu tresnì chiar in basenulu de a apa a gradinei. In midiloculu atátoru sbierature nebune, grindine si tunete, lui Malmont i plesnì prin capu o idea: a fugí din acestu locu!

Pazitorii erau atátu de suprinsi, — femeile lesínate, nebunii spariati li procurara atátu de multu lucru, incátu ei nu potura s'ê aiba grige si de bolnavii mai linisciti, cum erá si si dinsulu; ins'a-si furtun'a, acésta copila nebuna a naturei, luà sub scutul ei pe fugariulu; norulu de pulvere, plóia cu grindina lu-ascunse dinaintea ochiloru; in prim'a confusiune nimene nu observá, câ unu neunu se urca pe murulu mai naltu de trei stanjeni, si de acolo din acea innaltíme cumplita, fara siovaire de unu momentu, se arunca josu, ca pe pétra s'ê se nimicésca de totu.

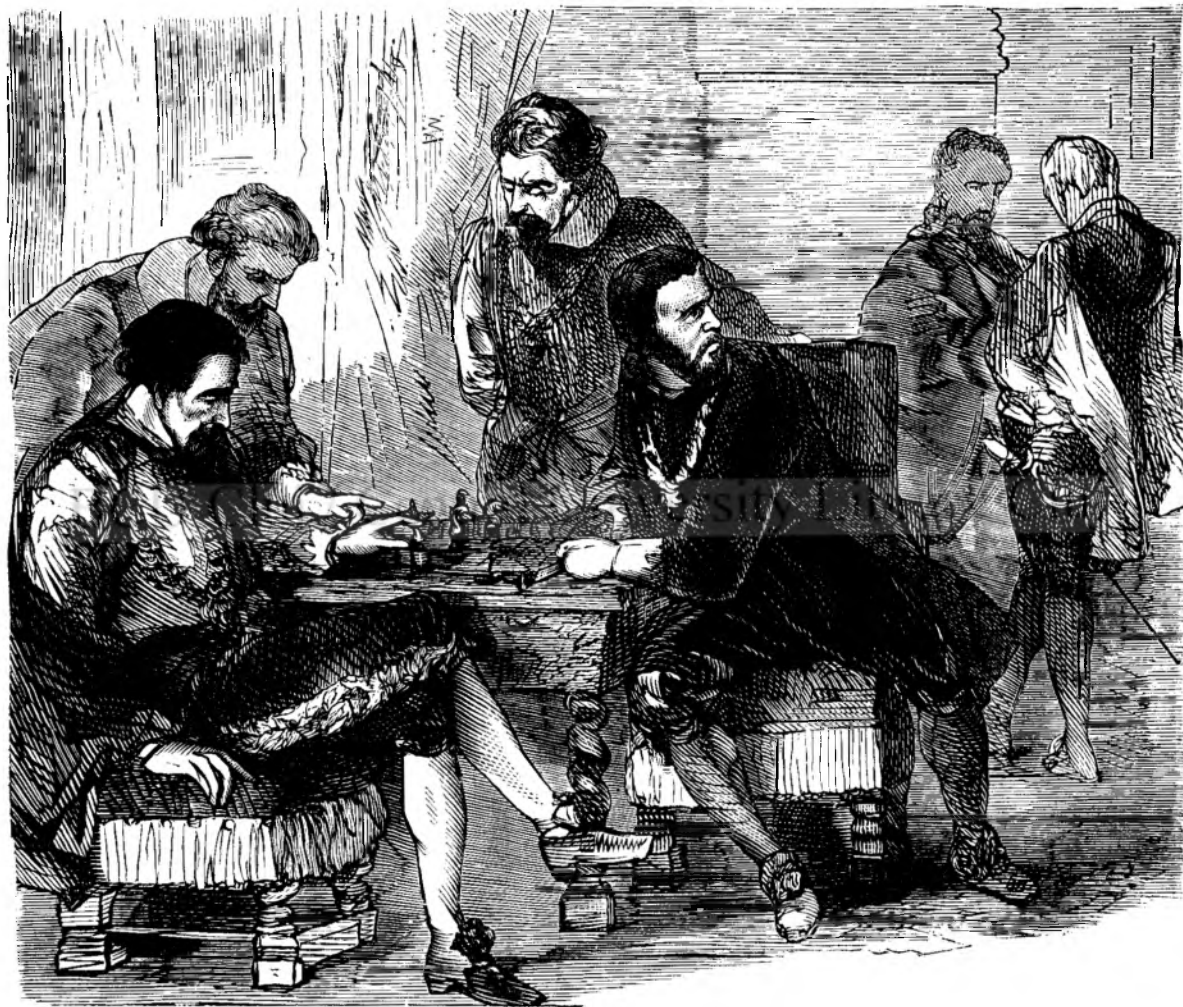
Uraganulu nu-lu lasà a cadé pe petrisiu, ci lu-aruncà in departare de siese stanjeni, ca pe o bila, si acolo lu-trintì in tin'a ghiatiósa. Nu i se franse nimica. Se scolà numai decátu, si incepù s'ê fuga afara in liberu. Sciea elu bine, in catráu trebuie s'ê mérga? — in directiunea

în care se tragea și furtun'a: acést'a erá aperi-tóri'a naturala a lui, acést'a i aretá calea. Elu sciea, câ în urm'a furtunei nimene nu va plecá sê-lu caute. Erá o óra infiorátoria acést'a; si acél'a, care în acestu timpu ar fi voitu sê persecute pe unu nebunu, ar fi trebuitu sê ffa însu-si unu nebunu. Ghiati'a désa batea capulu golu alu fugariului, ventulu i spintecá vest-mintele, fulgerulu trecea sclipindu înaintea ochiloru sei, tunandu în urma; nu-i pasá lui

imbordati peste drumu, erau toti tei si pini; crengi crepate acoperiau micile tufe de acatie si iasminuri, înmormentate sub ghiati'a cadiuta în abundantia.

Acést'a erá chiar unu locu acomodatu, pentru ca Malmont sê si-lu aléga de cvartiru pentru nópte. Giuru în pregiuru tóta campí'a si livéd'a erá cosita; ómenii aveau alte grigi, decátu sê alunge pe unu nebunu fugariu.

Sub unu pinu scosu cu radecina cu totu,

— Don Puez, — *dise regle,* — *esti dta spaniolu?* (*Cavalerii Noptii*, tom. II, pag. 40.)

de tóte aceste; elu fugea în caetrâu lu-suflá ventulu, unde lu-alungá grindin'a; unde cadea, se odihná, — apoi fugiá éra înaintea ventului, dupa fulgere.

Trecura dóue óre, pana ce furtun'a fugí pe d'a supra lui; vijelí'a totu-si scíe sê fuga mai bine decátu nebunulu; aceea trecú mai de parte, si lu-lasá în midiloculu unei paduri vechi. Acést'a erá vr'o padure de petrecere, în departare de dóue óre de Paris; arborii smulsi,

care cu crengile sale acoperí întréga grupa de taxus, elu si-aflá unu asilu destulu de desu si întunecosu; scóse ghiati'a de sub sine, se trase acolo si se pitulí.

Cu incetulu se facú nópte; ceriulu erá acoperitu de nori; se facú întunerecu, dar vijeli'a ce se departá, totu mai luminá din candu în candu. Câte unu fulgeru, din momentu în momentu, séu aici séu colo luminá regiunea; reversandu o trista colóre vêneta a supra toturora.

Buna iluminatiune e ast'a pentru unulu, carele asié cauta calea ca marquisulu Malmont.

Doue óre dormecà elu in intunereulu tufeloru; nu dormì, dar nici nu voiá elu sê intrebuintieze pentru somnu nóptea acést'a; ci si-facù totu planulu de caletoria; statorì tóte, despre cari medità de atâte ori, déca odata ar poté devení liberu, ce ar face? unde ar merge? si cum ar merge acolo?

Apoi plecà, si merse, — merse, pana ce se ivira diorile. Vijelí'a tóta nóptea luminá inaintea lui, si lu-chiamá dupa sine. Elu nu mergea pe drumu, nu se putea intelní cu nime; incungiurá satele, si demanéti'a se ascunse sub o puncte. Acolo asceptà elu, pana ce ér inserà, si tóta diu'a nu esť din asilulu seu.

Candu apoi se facù éra-si bine intunerecu, elu continuà calea sa. Nu mai merse in directiunea de pan'acuma, ci catra miédia-di. Peste câte-va óre elu esť din acea postata trista, batura de grindina in linia lunga pana la malulu mârii, si ajunsse intre paduri verdi. Erau mai alesu nuci si castani. Acolo elu tienù ospetiu sub acesti arbori. Pómele erau deja cópte de jumetate, si dinsulu avea destula fóme, ca sê le afle cópte de totu. Afara de aceste elu si-implù si vestmintele cu póme, câ-ci inca si mane va fi dî, si nu scéfe, unde voru asterne més'a pentru dinsulu? Mai incolo de poi-mane apoi ori se va face diua ori ba.

Câte-odata la aretatoriulu mileloru totu-si trebuiá sê iésa la drumu, a vedé, déca merge bine séu ba? atunce se pitulá in siantiurile de langa drumu, ca nu cumva din intemplantare sê-lu observe cine-va.

In demanéti'a urmatória ajunsse la unu desiertu mare, pe care nu erá nici padure, nici crepatura de munte, sê se fi potutu ascunde; acolo apoi se bagà in o capitia de fenu, si in acelu locu asceptà finea dñlei lungi. Plugarii amblau in giurulu lui cu carale loru; ei incarcu câte o capitia, si o duceau; asilulu lui remase neatinsu. Câte unu cane lu-si latrà, — dar ómenii dñeau, câ acolo de buna séma se afla vr'unu hârciogu, si nu li pasá multu.

Apoi éra-si se facù nópte, si dinsulu fugì mai departe, dupa aceea urmà o dî fatigiósa si inca o nópte urita, in nóptea ultima in fine sosì la loculu doritu. Demanéti'a elu se aflá intre mormintele din Issodune.

Elu statea inaintea acelei cripte, in care inmormentase pe nevésta-sa prima, — inaintea acelei usie de feru, a careia tîtîne ruginiserá de totu. Mortii intrebuintieza pré pucinu usi'a.

— Sum aice, palide spiritu tentatoriu, —

sioptì elu prin grathie. Pan'acuma tu m'ai cercetatu, acuma am vinitu sê te cercetezu eu. Numai o nópte mai ascépta inca; pana la nóptea urmatória, atunce apoi vomu vorbí mai multe la olalta. Acusi la miédia-nópte, pan' atunce dormi...

Malmont sciea, câ inaintea acestei cripte stâ unu vechiu sarcofagu romanu, ce dinsulu a pusu acolo dreptu decoratiune; intr'unu capetu alu acestui cosciugu largu de piétra e o sfarmatura, pe care incape unu omu, si acolo se póte ascunde siguru; nimeni nu-i va plesní prin minte, ca acolo sê caute omu víu.

Marquisulu se ascunse acolo.

Si-apoi elu incepù a medità despre aceea, câ déca se va face nópte éra, de pe acoperisiulu criptei se va coborí prin atare ferésta in mormentu, de unde nu se va mai poté întóree. Nici nu va fi necesariu. Acolo elu va asiediá cadavru éra-si in cosciugu, si dupa aceea se va spenzurá acolo pe cutare cuiu de feru. Scíe de siguru, câ si acuma e acolo funea, cu care lasara in josu cosciugulu. Acusi apoi in secolulu víitoriu, déca si cript'a acésta va devení ruina si o voru derimá, si in loculu morminteloru se va zidí unu orasiu, — cum si-voru bate capulu ómenii, câ cum a potutu s'ajunga acelu scheletu animatu de o funia langa acelu cosciugu? cine a potutu sê fia? si ce l'a adusu acolo? — Cum se voru bucurá de sujetulu acest'a scriitorii de romanuri si de fosióre!

Ide'a acést'a i placea; erá superbu de ea.

Sórele resarì frumosu; dinsulu prin gauricele inchisórei sale vedea, cum stralucescu picaturele de róua tremurande pe firele de iérba; cum florile si-deschidu calicele loru dorminde nóptea; audiea cum bombaniau albinele din flóre in flóre, si doriá in internulu seu, câ numai de ar trece acésta uriciósa splendóre a sórelui.

Inse acea frumósa splendóre a sórelui procurá bucuría multora. Erá domineca; sermanulu poporu orasianescu atunce alérge afara pe campulu verde; cercetéza gradinele de petrecere, elu iubescse chiar si cimetearele, déca sórele atunce luesce ferbinte.

Ómenii se preambiau colo in giurulu asilului lui Malmont; nesce studinti pretulanti se jocara multu timpu cu bil'a in apropiarea lui. O multíme de ómeni rateci si pana la cripta, acolo apoi descifrau cu vóce nalta inscriptiunea din fruntea mormentului. Unii o cetiau reu; lui Malmont i-ar fi placutu de multe ori a-i corege. Odata venì acolo si o doica cu unu copilasiu, se asiediá cu dinsulu pe sarcofagu; ea

se nisuiá a-i procurá petrecere, i cantá, — copilulu nu voiá sê adórma.

Apoi clopotele anuciara timpulu prandiului, si se facú o scurta linisce. Éra-si se audí ctern'a bombaire a insecteloru, — intr'aceste somnulu inchise ochii lui Malmont.

Dóra a si dormitu pré multu, dóra a si visatu pré multu, candu de odata ce-va lu-desceptà iute, si aceea fu mai miraculósá decátu tóte visurile.

Ceea ce lu-desceptà, erá o vóce cunoscuta; o vóce, de care tresari intrég'a sa fiantia: — vócea nevestei sale inmormontate.

Dar aceea nu erá vócea, care resuna din morminte, cù care fantómele sparia fiintiele cari vedu strigoi, — ci o conversare viala, glumétia, amestecata cu risete si cu esclamatuni copilaresci.

Malmont priví in afara prin deschisetur'a sarcofagului, si o vediù pe ea in sa-si: totu acea fatia si figura, pe care dinsulu o inmormentà, si care acuma ambla aice in érb'a infiorita.

Dar totu-si nu e aceea-si fatia; câ-ci ceea ingropata de elu, erá o flóre trista si vescedíta; ér acésta e o fiantia rumena, viala si glumétia, pe a careia fatia stralucesce fericirea.

Fericirea e si esplicata. Acolo langa ea stá unu june frumosu, cu fatia blanda, care tiene man'a damei in a sa, si se uita la ea cu atât'a placere si amoru, ca si unu barbatu iubitoriu la nevêsta-sa.

E chiar ea ea, dar totu-si nu-i ea!

Femei'a fugí la mormentu, si cetí inscriptiunea de pe piétra:

„Aice zace Ameliè Lizardin, neuitat'a so-cía a marquisului Malmont; neconsolabilulu barbatu inmormentà aice tóta fericirea sa, dorindu fericit'a inviere, care i va insoci de nou.“

Nevést'a scica sê surida la ast'a atátu de bine.

— Nu ride, Charlotte! — o amenintia cu dulcétia barbatulu, si o conduse de la mormentu.

Malmont cugetà, câ a smintitu, ast'a e alta: ast'a e Charlotte.

Petulant'a nevêsta inse imbratîsià acuma glumindu grumadii barbatulu seu, si i dîse:

— De ce me numesci tu si atunce Charlotte, candu suntemu singuri?

— Ca sê me invetiu cu acestu nume. Vedi, tu esti atátu de neprecauta.

Ah! Malmont incepù a fi atentu.

Nevést'a conduse pe barbatulu seu intre

tufele de maslinu, si lu-sili a se asiedia cu dins'a pe mólea pajiste verde.

— Esti maniosu? — lu-intrebà ea cu lingusîre copilarétia.

— Te temu. Fu unu capritiu temerariu de la tine a vení aice!

— Ah, ah! nu te teme; intregulu pamentu e plinu de angeri; numai unu singuru diavolu erá pe elu, dar acel'a nu mai póte stricá. Apoi mortii sunt ómeni buni, ei nu tradéza pe nimene. Inca si mórtea e o fiantia buna; fara dins'a nu asiu fi a ta. Sê vedi, eu pentru aceea am venitu aice, ca sê-i spunu: „ti-multiamescu tie, mórte buna, câ m'ai redatu lui Ardent!“

Barbatulu si-imbratîsià nevést'a si o sarutà.

— Vedi, acuma siedemu amendoi aice pe mormentulu meu; cetimu inscriptiunea, si ridemu de minciunele ei. Cine s'a mai potutu bucurá de fericirea, sê fi potutu siedé pe propriulu seu mormentu, si sê fi potutu cetí inscriptiunea de pe acel'a?

— Copila glumétia ce esti! Fericirea te face incrediuta.

— Sum démna de acésta fericire, câ-ci am suferitu multu pentru ea. Apoi chiar aice n'avemu d'a ne teme de nimica. In Issodune nimene nu m'a vediutu viua; afara de o servitóre betrana, care de atunce a moritu, nimene nu m'a cunoscutu; ceialalti ómeni numai atunce me vediura, candu zaceam in cosciugu; — sémenu eu cu aceea?

— Oh nu, oh nu! — dîse Ardent, si dreptu dovéda o sarutà si de dóue ori: fía-care ochiu alu ei odata. Cei doi ochi rideau apoi atâtu de multu.

— Si in fine cine ar avé interesu a me persecutá si dupa un'a mórte? Malmont se bucurà, candu scapà de mine, ca sê se póta insorá de nou. Ér acuma dinsulu siede in cas'a nebuniloru, si precum insu-ti ai spusu, e unu nebunu nevindecabilu...

... — Dar déca dinsulu s'a vindecatu deja? ... sunà atunce la spatele locu o vóce, si din tuf'a de mas'ini aparù figur'a marquisului Malmont.

VII.

Oliv'a la Paris nu peste multu primì de la marquisulu o epistola, care sunà astu-felu:

(Va urmá.)

SALONU.

Conversare cu cetitoriele.

— Pest'a 8 decemvre. —

(Sarcin'a de a curteni feteloru, — placere si tortura, — papusi'a feteloru, — cu dame culte, — influinti'a femeiloru, — puterea cea mai gigantica, — amorulu si respectulu, — cochetele si modestele, — ce femei iubescu barbati, — care femeia e cea mai frumoasa.)

Unu june pré seriosu, amicu alu meu, mi-a spusu de-una-di, câ elu are sê-mi comunice ce-va importantu.

— Ce? — lu-intrebai eu.

— Frate, eu me'nsoru, — mi-reshape elu.

— A, ti-gratulediu, invidiabilule! Va sê dîca, amorulu a trecut dar in fine si prin scutulu celu mai nepenetrabilu alu seriositâti tale! Primesce asigurarea deosebitei mele bucurfi!... Dar én spune-mi, iubitulu meu, cum te-ai resolutu la acestu pasiu ponderosu?

— Pré usioru. Resolutiunea mea e rezultatulu seriositâti mele. Unu omu seriosu, ca mine, nici nu potea sê se decida altu-felu. Sum cam greoiu, si-apoi...

— Te 'nsori, luandu-ti o nevêta — usiôra...

— Me 'nsoru, pentru câ astu-felu speru a scapâ de o sarcina fôrte grea pentru mine.

— Te 'nsori, si totusi speri a scapâ de o sarcina fôrte grea? De siguru esti uniculu de parerea ta! Altii o patiescu chiar din contra.

— Nu sciu ce li se intempla altora, dar eu sciu ce facu. Eu sum omu seriosu. Nu plecu numai dupa nesce flori de cucu. Eu sciu, câ prin insoratiunea mea voi scapâ de o sarcina grea pentru mine.

— Dôra esti detoriu cu o suma mare, si speri, câ nevêst'a va aduce o zestre frumoasa, din care vei poté solvi...

— Ba.

— Séu dôra cugeti, câ atunce vei poté traî mai liberu, si nu vei fi silitu a lucrâ necontentitu?

— Ba.

— Ce felu de sarcina e dar aceea, de care speri a scapâ?

— O sarcina multu mai grea decâtu aceste.

— Spune-mi-o in fine, care e aceea?

— Sarcin'a de a curteni feteloru.

— Hahaha!

— Poti sê ridi, câ-ci tu nu intielegi, ce sarcina grea e acêst'a pentru mine.

— Cum sê fia sarcina, ceea ce e — placere?

— Placere a une ori, dar de multe ori tortura. Placere, candu conversâmu cu o fintia, care ni place, — tortura, candu suntemu siliti a petrece ôre intregi cu de acele, cari nu ne interesêza de locu; placere, candu potemu spune ceea ce ni sioptesco anim'a, — tortura, candu eventualitatea fatala ni împune a vorbi totu flêcuri si diverse minciuni, numai ca domnisiôrele sê nu se urêsca; placere, candu conversâmu cu fete culte, — tortura, candu ori câtu ne trudemu, nu sunsemu capabili a scôte altu respunsu, decâtu numai câte unu modestu „da“ séu „ba.“

— Distinctiunile tale câte-odata dôra se cam ni-

merescu, — inse nu a rare ori ceea ce numesci tu tortura, nu e decâtu effusulu naturelului teu.

— Se poté. Chiar pentru acêst'a vreu sê me 'nsoru. Barbatulu insoratu nu mai e supusu la atâte regule ale etichetei. Dinsulu nu mai e indetoratu a curteni feteloru, nu mai e silitu a fi necontentitu papusi'a loru, — si astu-felu elu scapa de o sarcina fôrte grea pentru unu omu seriosu. Sê traiêsca dara casatori'a! Sê traiêsca!

Precum vedeti, amiculu meu nu pré este amiculu asié numiteloru „conversâri usiôre.“ Lui numai acele fete i placu, cari — i placu. In privinti'a din urma dôra si altii voru consimti. Er încâtu privesce conversârile usiôre, observâmu numai atât'a, câ pana candu femeiloru nu li se va propune filosof'ia, (si de ast'a sê ne ferêsca Domnedieu!) pana atunce nu li potemu vorbi nici despre Kant, nici despre Hegel, — ci cautu sê ne marginimu in acelu cercu, pana unde a estinsu crescerea moderna cultur'a secului femeiescu. Si acestu cercu este mare, largu si bogatu. Elu ofere o multîme de idei instructive si pretreacătorie.

Eu sum de convingerea aceea, câ in societatea unei dame culte, (fia aceea féta séu muiere,) nici odata nu ne potemu urî. Spiritulu ei viu stralucesce intocmai ca sôrele, si schintieîza chiar ca foculu artificiosu. Imaginatiunea ei e fecunda, si creêza necontentitu idei nôue, cari revêrsa unu farmecu poeticu a supra intregi conversâri.

Ce fericire ar fi pentru omenime, déca tôte femeile aru fi culte. Ele in scurtu timpu ar regenerâ intrêg'a societate omenêsca, pentru câ nimica pe sub sôre n'are o influintia atâtu de puternica a supra barbatiloru, ca si o femeia. Ea e numai capabila a imblândi simtiemintele crudelitâti, ea incuragêza la sapte mari si frumoase, ea mangaia pe cei nefericiti, ea innaltia virtutea pe tronu si dobôra in abisu viciulu. Déca frundiariu istori'a, vedemu acolo o multîme de tirani, de cari tremurâ o tiêra intrêga, cari inse vorbiau cu sfîela cu — soc'ia loru; vedemu, cum ômenii, cari in mijloculu bataliei se puneau fatia 'n fatia cu glôntiele omoritôrie, simtieau in internulu loru o téma respectuôsa in apropiarea unei femei; si cum domnitorii, cari aveau unu numeru mare de sclavi, erau insii-si sclavii nevêstei loru!

Femei'a e cea mai gigantica putere in lumea acêst'a!

Sum convinsu, câ voru fi multi barbati pretinsi seriosi, cari cetindu aceste sire, voru suride, si voru considerâ fras'a mea dreptu complimentu facutu dame-loru. Inse déca voru meditâ mai profundu, voru fi siliti a recunósce si ei, câ vorb'a din urma totu-si trebue sê fia a — femeii.

Inse ori câtu de mare ar fi puterea, ce femeile esercita a supra barbatiloru, ele totu-si nu potu sê degrade pe barbati la rolulu papusieloru, cari servescu de jocaria copilitieloru. Nu, pentru câ ele nu — voiescu acêst'a. Femeile intru adeveru culte nici nu potu sê voiêsca asié ceva. Primulu atributu alu culturei este: a respectâ pe toti. Cei ce voiescu a dejosi pe altii la unu rolu disarmonicu caracterului loru individualu,

aceia calca in picioare prim'a cerintia a culturai: respectulu reciproc. O femeia culta, nici odata nu va face ast'a. Si de cumva barbatulu, fara vointi'a ei, va imbraca costumulu spiritualu alu harlequinului, ea va ride de elu, inse — nu-lu va mai respecta.

Si barbatulu nici odata nu-si va castiga amorulu femeii, fara d'a posedea si respectulu ei, ca-ci amoru fara de respectu nu esiste.

Acest'a ar pote servi dreptu invetiu si pentru acele fete nefericite, cari cugeta, ca prin o portare petulanta, ca se nu dicemu cocheta, voru reesi mai usioru a ocupa tronulu in anim'a cutarui barbatu cultu.

Ce e dreptu, nu se pote nega, ca asemenea dame totu-de-una au mai multi curtenitori, decatu acele modeste viorele, cari se retragu cu blandetia sub spinii inocentiei, unde abie le observa doi-trei cunoscatori de flori naturale. Inse care e rezultatulu? Barbatii, pana candu vorb'a e d'a omori numai timpulu, si-petrecu cu cele d'antainu, pentru ca acolo — permitendu-li-se nitielu mai multu — se simtiescu mai liberi; inse candu vine timpulu se se gandesca si ei mai seriosu, candu vreu si ei a se inolá sub flamur'a lui Hymen, totu-de-una se voru rentorce la aceste din urma, si dintre ele si-voru alege — consort'a. Aceste se marita, — er cele remanu totu „fete 'n peru.“

Pentru ce?

Pentru ca cochet'a a detronatu insusirea cea mai delicata a animei femeiesci, ea nu se mai respecta pe sine, — cum ar pote-o dara respecta altulu?!

Si deca unu barbatu nu pote respecta pe o femeia, de siguru ca nici nu o iubescu!

Ce femei iubescu dara barbatii? — De acele, cari nu uita nici unu minutu, ca ele sunt — femei. In data ce ele paru a uita acest'a, anuncia resbelu naturii eterne, — si in acestu resbelu ele nu potu se reporte nici odata unu triumfu, pentru ca sunt pre fragile.

Frumosa e femeia, candu ca si-o amazona apare in midiloculu bataliei, si ca unu cherubu resbunatoriu, vino a pedepsi pe cei peccatosi, — dar dins'a e multu mai frumoasa, candu inarmata cu iubire crestinesca alerga pe campulu de batalia, si lega ranele nefericitoru raniti....

Frumosa e femeia, candu in tronulu ei regescu domnesce cu fala si e admirata de toti, — dar aceea e multu mai frumoasa, care in absintia barbatului seu simte o lipsa mare in anim'a sa, si-lu ascepta cu amoru....

Frumosa e femeia, candu cu manile sale abile tiene frâncle a patru cai, ce sbora ca gandulu, — dar e multu mai frumoasa, candu dins'a scie se conduca econom'a sa domestica....

Frumosa e femeia....

In momentulu, in care vrui se continuu aceste idei rapsodice, privirea mea rateci pe unu micu tablou de pe parote. Icon'a represinta pe o mama cum se joaca cu copilasiulu seu in bratie. Me uitu cu placere la acesta icona. Nu sciu care e esprima intr'ins'a mai bine? Fericeira mamei seu bucur'a copilului? Ambele fete stralucescu de o placere divina, care nu se pote descrie. In privintia acest'a pictorii sunt mai forti decatu poetii....

Me uitu, me uitu la acesta icona, si mi-dicu:

— Ah! asié e femeia mai inantatoria!

Josefu Vulcanu.

Curierulu modei.

— Pest'a 9 decemvre. —

Resbelulu presinte, afara de nenumeratele sale daune, a facutu perdi mari si modisteloru din capitalea modei. Leganulu modei, Parisulu e asediatu. Armatele prussiene lu-incungiura ca o cinga. Insedar asceptamu de acolo vr'o insciintiare despre mod'a mai noua. In locu de surisu, ni se raspunde prin suspinu. Tota Franci'a e acuma in doliu.

Vinu damele in salonele de moda, si ele intraba cu ingrigire, ca in viitoriu nu vomu capeta ore de la Berlinu comand'a si in moda? Ele uita de siguru, ca invingatorii din Franci'a sunt pre debili de a pote guverná si in lumea modei; ele uita, ca in dilele de acuma nu una femeia creeza mod'a, si ca ast'a e o caracteristica generala a femeiloru franceze, cari in toaletele loru si-reproducu naturelulu usioru, frivolu si graciosu.

Figurele seriose si grebie n'aru fi capabile pentru acestu rol. La ultimulu resunetu alu tunuriloru va disparé si doliulu, si domnirea rifului va demandá de nou multimei dinteleloru si materieloru undulante.

Intr'aceea toaletele de acuma, adeca costumele pentru strada nu sunt mai pucinu elegantu, decatu cele de pan'acuma. Cele mai multe se facu din materie de postavu intunecosu, dar sunt si rosie, censusie, si alte colori. Colorea cea mai usitata in presinte e asié numita „dahlia“, adeca lila inchisa.

Se porta forte multu si cashemirulu, care intin-diendu-se lungu in josu, formeza tunic'a cea mai frumoasa, si in colorea sa inchisa se pote porta cu totu feliulu de sucne, inse fara masle.

Spacelulu e forte cautatu, si bine i siede fraculu, care dinainte se desface cam de o palma, e acomodatulu la corpu, si dinapoi e taiatu in doue pana la brau. Acest'a compune unu vestimentu forte elegantu. Materi'a lui e de metasa seu catifea, si se pote imbraca la ori ce toaleta; dar este necesariu se se faca din aceea-si decoratiune; cu captusiela tota ern'a se pote porta.

Se dicemu cate-va cuvinte si despre palarie, cari acuma cu totu dreptulu ni atragu atentiunea, ca-ci ele parasindu-si forma mica de pan'acuma, imbracara o forma multu mai mare.

Palariele nu mai au forma loru ridicula de pan'acuma, cari le facea se nu fia nici frumoase, nici corespondiatorie scopului, — ci aceste acuma sunt palarie adeverate, cari intru adeveru merita acestu nume.

Facute din catifea, si decorate prin cate o flóre, pena fina, frundia vescedita, seu paseruica muta, si provideute cu pantlice pentru legatu, palariele sunt cra-si palarie.

Velulu asemenea capeta unu rolulu mai importantu. Pan'acuma damele portau bucatiele de tuill, acuma inse mod'a li prescrie unu velu mare, si decoratu cu dintele late. Acest'a in frigu mare se pote lasa duplu inaintea fetiei, er in timpu frumosu, velulu se arunca cu gratia pe palarie. Unele dame porta velu de 2-3 rifuri, cu care capulu se pote inveli capriciosu.

Cu unu cuventu velulu era-si are rolulu, si se pote considera de amicu bunu, ca-ci elu acopere si cate-va trasure nu pre placute; er de alta parte potentiéza farmeculu ochiloru plini de fantasia.

Damele iubescu misteriosulu, si unu asemenea velu pote se ascunda multe priviri secrete, elu acopere

lacrimile, si nu arare ori face nevediate simptomele, cari de altminte pe fatia s'aru observá.

Velulu se pôte portá de asemenea atâtu de tinere, câtu si de femei mai inaintate.

Inca ce-va despre decoratiunile palarielor!

Dilele trecute avuramu ocaziune sê vedemu câte-va modele, sosite prin balonu din Paris de la madame Laure. Dvôstre de siguru cugetati, cá aceste palarie erau decorate cu nesce mitrailleuse-e, dar nu. Ce e dreptu, sunt pe ele si glóntie, pe unele chiar si baionete, dar aceste sunt facute din pene etigrettes, — sunt apoi baricade, inse din dintele, — dar tóte sunt legate prin câte o agraffe, — si astu-felu sunt cap-de-operile gustului.

CE E NOU?

* * * (*In favorulu teatrului natiunalu.*) Inregistramu cu multa bucuria, cá dlu Em. Savoiu din Roman'á, carele acuma petrece in Belgi'a la Gant, a insinuat in favorulu teatrului nostru natiunalu din partea sa unu capitalu considerabilu de 2000 franci, care dupa cursulu de acuma a pretiurilor de la bursa se urca aprópe la 1000 de florini. Dlu Savoiu a promis a solvi sum'a acést'a in cinci rate de câte 400 franci, incependu din 1 ianuariu 1871. Onóre barbati-loru, cari intielegu atâtu de bine vócea timpului!

* * * (*Procesulu de presa*) intentatu in contra dlui Ionu Porutiu, pentru unu articolu de fondu, aparutu in nrulu 78 alu diuariului „Federatiunea“, s'a pertractatu mercuri in 9 decemvre la curtea juratiloru din Pest'a, asistandu la acestu actu unu numeru frumosu de ascultatori, dintre cari tinerimea studiósá formá contingentulu celu mai mare. Acusatulu se aperi însu-si, si tienù unu discursu, care face onóre acestui june si talentatu publicistu alu nostru, — unu discursu, care i secerá laude chiar si din partea adversariloru sei politici. In urma verdictulu se enuncia, si acest'a cu 7 voturi contra 5 absolvi pe acusatulu. Publiculu salutá cu „sê traiésca“ acestu verdictu.

* * * (*O scena curiósá pe diligintia.*) Intr'un'a din dílele septemanei trecute cu diliginti'a din Sibíiu, intre ceialalti caletori, plecá si unu romanu si unu sasu, cari din intemplantu ocupara locu in acel'a-si cupeu. Nóptea sasulu adormi, si incepù a vorbi in visu. Romanulu erá desceptu si audí, cum sasulu strigá: „Rudolf, die Räuber!...“ De odata apoi sasulu sarí in picióre, si apucá pe romanulu de gátu, totu strigându: „Rudolf, die Räuber!...“ Romanulu vediendu, cá sasulu nu glumesce, i prinse manile, si lu-provocá, sê-i deie pace; inse sasulu lu-totu stringea, si intr'aceea totu strigá: „Rudolf, die Räuber!...“ Intr'aceea apoi audíndu-se sgomotulu, conductorulu veni si deschise usi'a, sê védia ce se intempla in cupeu? In acestu momentu sasulu se desceptá si cadíu la pamentu. In scurtu acursera si ceialalti óspeti, si atunce sasulu rogandu-se romanului de iertare, povesti, cá dînsulu visá, par' cá ar fi fostu a casa si aru fi vinitu hotii sê-lu jefuiesca. „Eram sê impuscu, — incheiá dînsulu, — inse nu mi-am gasitu revolverulu.“ Dieu bine, cá nu l'a gasitu, pentru cá atunce dlu Visarionu Romanu — cu caré s'a intemplantu acésta scena — dóra nu ar mai existe!

△ (*Camer'a Romaniei*) s'a deschisu, precum se scie, in 15/27 noemvre. Senatulu a realesu de presiedinte pe Plagino, si camer'a deputatiloru pe Cost'a-

Foru. Ambele corpuri au alesu comisiuni pentru pregatirea responsului la discursulu de tronu.

△ (*Societate de sobrietate*) s'a infintiatu in comun'a Galgâului (cottulu Dabâcei), prin stariinti'a dlui preotu localu Basiliu Popu. Statutele societáti sunt subscribe de 135 capete de familie din numit'a comuna; primul paragrafu alu statuteloru dispune, cá asociatáti nu voru mai bé din crasmele comunale domnesci, ci, pentru trebuintiele neincungiate, si voru aduce din alte comune beuturile spirituóse necesarie; §-lu 1 impune una mulceta de 5 fl. v. a. in favorulu casei bisericesci tuturoru acelor'u, cari aru calcá obligamentulu satoritu in statute, si in acestu casu, asociatii se supuuu numai decátu esecutiunii, renuciandu la tóte remediile processuale. In fine, déca, contra dorintiei asociatiloru, s'ar disolve numit'a societate, ei se obliga a dotá biserica cu 400 fl. v. a. — Esemplulu ce lu-dá comun'a Galgâului ar trebui urmatu, credemu, si de multe alte comune, unde intrebuintierea beuturiloru spirituóse a devenitu excessiva si ruínéza familie intregé. („Fed.“)

* * * (*Hymen.*) Dlu Rubinu Patitia vice-notariu in Abrudu a paítu la cununia in 21 nov. cu frumós'a domnisióra Ana Ratiu in Alba-Iulia. Fericirea sê li surida pentru totu-de-una!

Literatura si arte.

= (*Concursu.*) Conformu conclusului adunârii generale a asoc. de la Nasedu 1870 p. XVII. pos. 2 si in nescu cu decisiunea comitetului luata in siedinti'a de asta-di §. 174), pentru elaborarea unei carti agromonice, se publica prin acést'a concursu cu terminulu pana in 1 maiu 1872. Conditiiunile numitei lucrâri sunt: 1) Cu privire la cuprinsulu cestiunatului opu, se recere ca acel'a-si sê tracteze despre toti ramii economiei rurale, dupa rezultatele cele mai nóue ale sciintiei, inse cu privire la recerintiele patriei nóstre, formandu unu volumu de 20—25 cóle tiparite, octavu mare. 2) In tecstu séu la finea opului, séu cum va aflá autoriulu de bine, sê infatisieze prin ilustratiuni, dintre instrumentele si machinele, ce se tienu de resortulu economiei, celu pucinu cele mai probate in patri'a nóstra, precum si unele, despre manipulatiuni mai insemnate din ramurile economiei. 3) Cestiunatulu opu sê tracteze in modu corespundietoriu si despre industri'a agricola si modulu introducerei ei la poporulu nostru; si in urma. 4) Numitululu opu sê fia intocmitu pentru instructiunea scolaria si privata. 5) Acelu opu sê fia scrisu intr'o limba pre câtu se pôte de poporala si corecta, si in specialu, terminii tehnici neevitabili, sê fia esplicati, unde se cere, chiar si prin cercumscieri, numai ca sê póta fi intielesi. 6) Pentru atare opu lucratu dupa conditiunile indigitate p. 1—5 s'a ficsatu unu premiu de 500 fl. Manuscrisele se ceru sê fia scrise curatu legibilu si de mana straina; ér nu cu a autorului, si in fruntea acelor'a, sê stea o devisa (motto), éra-si scrisa de mana straina. Pe langa manuscrise sê se alature si o scrisóre inchisa in plicu, sigilata fara de initiialele autorului, si purtandu pre adres'a din afara, devis'a manuscrisului resp., éra-si scrisa de mana straina. In laintrulu scrisórei autoriulu se va numi pe sine. Din siedinti'a lunaria a comitetului asociatiunii transilvane, tienuta la Sibíiu in 8 noemvre 1870. Iacobu Bologa, vice-pres. I. V. Rusu, secret. II.

= (*Concursu.*) Conformu concludului adun. gen. de la Naseudu 1870 de sub p. XVII pos. 6 pentru elaborarea celei mai bune carti de igienia poporala, se publica prin acest'a concursu cu terminulu pana la adunarea generala a asociatiunii din 1872. Conditu-nile concursului sunt: Cestiunatul opu sê fia in tóta privinti'a corespundietoriu trebuintiloru poporului nostru, si cu deosebire, sê se invedereze intr'insulu, si relele urmâri ale abusârii cu spirituose. Premiulu este de 50 galbeni. Manuscrisele se ceru sê fia scrise curatu legibilu si de mana straina, ér nu cu a autoriului, si in fruntea acelora sê stea o devisa (motto), éra-si scrisa de mana straina. Pe langa manuscrise sê se alature si o scrisóre inchisa in plicu, sigilata fara de initialele autorului, si purtandu pe adres'a din afara, devis'a manuscrisului resp., éra-si scrisa de mana straina. In laintrulu scrisórei autoriulu se va numí pe sine. Din siedinti'a lunaria a comitetului asociatiunii transilvane, tienuta la Sibíu in 8 noemv. 1870. Iac. Bologna, vice-presiedinte. I. V. Rusu, secret. II.

= („*Amiculu Poporului*“.) calindariu pe anulu comunu 1871, compusu de Visarionu Romanu, anulu XI, Sabíu, editur'a si provedietur'a autoriului, a esítu de sub tipariu si contiene: Continuarea istoriei Ardealului, — invetiature agronomice (cu ilustratiuni), — Nann'a, socí'a banditului italianu Marzio (novela), — Sentintie si adevèruri de Garibaldi, — Despre fisionomia, — Unu museu natiunalu pentru Romani, — Resultatele numeraturei de poporu in 1870, — Calindariu agronomicu, séu ce are sê lucre agricultorulu in fiacare luna, — institutulu transilvanu de smintiti din Sibíu (cu ilustratiune), — Turcomanii, poporu selbaticu din Asi'a (cu ilustratiune), — Poesie, notitie economice folosítórie, proverbe romane, etc. — Umoresticu: Jaluzulu, ca spiritualu, una recensiuone literaria, etc., etc. Considerandu, cá intregu calindariulu este lucratu, in tóta privinti'a, cu cea mai mare grige si acuratétia, recomandâmu fia-caruia a si-lu procurá. Conditu-nile de vendiare sunt: Pretiulu de bóltá alu unui esemplariu: 50 cr., cu tramitere francate prin pósta: 56 cr., — 10 esemplarie: 4 fl. 50 cr.; 25 esemp.: 10 fl.; 50 esempl.: 18 fl. 50.; 100 esempl.: 35 fi.

* * * (*Premiu pentru o novela.*) Redactiunea „Familiei“ publica premiu de *siese galbeni* pentru cea mai buna novela originala.. Terminulu concursului e 28 decemvre c. n. Novelele istorice, séu cele poporale voru avé preferintia. (Celelalte diuarie romane sunt rogate cu totu respectulu a luá notitia despre acestu concursu.)

Din strainetate.

△ (*Aventura intemplata pe calca ferata.*) La statiunea Bally Stream, ce zace pe lini'a ferata South-Side, o femeia tinerá, imbracata in doliu, si tienendu in bracie unu copilu infasfatu, ce sui in vagonu si ocupá locu langa unu fetioru tineru din New-Jersey. Nu multu dupa aceea, se escá intre ei unu discursu, sub decursulu caruia tiner'a dama spuse, cá mai inainte cu vre-o câte-va díle si-a immormentatu barbatulu, si acuma merge in Filadelfi'a, unde voiesce a potrece preste iérna; la statiunea Springfield va conveni cu unchiulu seu, care apoi o va petrece mai departe. In decursulu caletoríei, dam'a se aplecá de mai multe ori a supra tinerului, — care se simtiá fórté fe-

ricitu, — pentru a se uitá dupa statiune. In fine, sosindu trenulu la Springfield, tiner'a dama, salutandu cu man'a in afara, eschiamá: „A! éta bunulu meu unchiu! Trebuie sê me ducu, sê-lu salutu si sê-lu aducu aice.“ Si, intorcundu-se catra tineru, cu rogatiunea ca sê grigésca de copilu pana ce se va rentórcce, cu unchiulu seu, i predede mic'a papusítia. Tinerulu, plinu de fericire, incepù numai de cátu a leganá copilulu concrediutu grigei sale. Pucinu dupa aceea trenulu se puse in miscare — si mam'a, cu unchiulu, nu se mai reintórsera. Acuma, tinerulu nostru devine impaciintu, si cêrca in busunarie. Inse ce supriendere neplacuta! Orologiulu si portfoliulu cu banii au disparatu. In iritatiunea cea mare, tinerulu cavaleriu aruncá copilulu de la sine, éra pasiajerii alergara din tóte pârtile intru ajutoriulu micului verme, pre cari i-cuprinse o frica panica, vediendu, cá copilulu nu dá nici unu semnu de viétia. Inse suprienderea fu si mai mare, candu, desfasurandu-se copilulu, se ivi unu capu de papusia. Tinerulu insielatu estu-modu, a juratu a nu se mai lasá nici odata sê fia sedusu si farmecatu prin ochi frumosi, si a nu mai siedé nici odata langa vre-o veduva cu copilu micu; éra capulu papusiei l'a luat de suvenire.

△ (*Apelu catra femei.*) Diuariulu „Statele-Unite ale Europei“ publica, intr'unulu din numerii sei, urmatoriu „apelu catra femei“ din partea dómnei V. Griesstraut din Algiri'a: „O femei, o! sorori, sê ne scolâmu! Fratii ni sunt secerati cu miele. Sê esímu din acésta atitudine pasiva in care suntemu retenute. Printre bajonetele, insangerate, o! fratii nostri, intindetí mânele celorulalti ómeni, frati ai nostri si ei, sangele loru curge ca si alu vostru; si ei moru fara sê scia pentru ce, si dupa dinsii lasa, ca si voi, femei si copíi, cari plangu!... O! femei, o! sorori, mame, socie, amante, fete! Sante padítórie ale bunuriloru sacrate ale familie, ale societâti, ale umanitâti!... Sê ne scolâmu, sê ni stergemu lacrimelè, si, fidele anticeloru traditiuni ale femeiloru, patrioticeloru traditiuni ale femeiloru, patrioticeloru traditiuni ale Franciei, sê ne radicâmu vócea in contra acestui oribile sacrificiu alu vietiloru umane. Sê ceremu a fi ascultate: suntemu diumetate din geniulu uman, acea diumetate, a supra careia apésa mai greu dorerile caminului si miseriele patriei. Sê gonimu din spiritele napoiate falsele doctrine despre necesitatea resbelului. Sê aretâmu popórele unite, regulandu-si dínsele interesele recipóce in nesce congrese pacifice. Sê gonimu de pre buzele copiloru nostri acelu apelu ne intielesu, anti-crestinu: „la Domnedieulu armeloru!“ Domnedieu Christu nu mai e Domnedieulu armeloru, ci unu Domnedieu alu pacii. Domnedieulu resbelului este Marte; móra in memori'a ómeniloru, cum a moritu sub ruinele antice si pagane civilisatiunea gréca si romana. Cuventulu nostru fia de focu; vointi'a nóstra de feru, si — déca o trebuintia — sê scimu suferí pentru a dá pacea lumèi.“

△ (*Caricature.*) Unu corespundinte din Parisu alu unui diuaru anglesu imputa generalului Trochu, cá elu, ca gentilomu si guvernatoru alu Parisului, concede a se vinde in publicu cele mai marsiave caricature despre ex-imperatés'a Eugenia. „Pe timpulu, candu Eugeni'a siedea pre tron, — díce corespundintele, — nici nu se sioptea ce-va scandalosu contra ei. Acum inse, candu ea, dimpreuna cu amicii sei se afla in asilu, se vindu pe strade, cu pretiuri bugatele, „Biografie ale femeiei lui Bonaparte“, cari ar trebui confiscate. O ca-

ricatura represinta pe imperatés'a ca pe unu feliu de centauru femeiescu. In alt'a jóca cancanulu, si-si arunca picioarele preste capu, ér regele Prusiei stá pre una sofa facia de ea, bé vinu de Champagne si privesce, pe candu Napoleonu, barbatulu seu, siede intr'o colivlia atérnata de parete.

Glume si nu pré.

— In fine dara prussienii totu-si intrara in Paris!

— Candu ?

— In 2 decemvre, cu ocaziunea eruptiunii lui Trochu, candu elu a dusu la Paris 2000 de — *prinso-nieri* germani.

— Dieu bine ar fi, déca noi Romanii nu ne-amu mai certá pentru cause confesiunale!

— Apoi ast'a nici acuma nu se intempla.

— Uita-te si vedi !

— Vedu, cá între *Romani* existe cea mai frumósá contiolegere, — numai *unitii* si *neunitii* se cérta.

— Scfi ce deosebire este între copfii mici si între copfii mari ?

— Dar cum sê nu sciu !

— Sê te audu ce scfi dara ?

— Apoi scfu aceea, cá copfii mici ambla *cu stéu'a*, ér copfii mari ambla *dupa* stele.

— Inca bine, dar eu sciu si o alta deosebire. Copfii mici vorbescu si candu nu trebue, — ér copfii mari nu vorbescu — nici candu trebue.

— Apoi fiindu cá esti atâtu de intieloptu, cá abié te pricepe omulu, én spune-mi ce asemenare este între copfii cu stéu'a si între cei cu stele ?

— Spune tu déca scfi !

— Apoi aceea, cá si copfii cu stéu'a, precum si cei cu stele adese ori *aluneca*, si de multe ori — *cadu*.

Unu inspectoru scolariu visitandu dílele trecute o scóla din óre-care satu, întrebà pe unu scolariu :

— Apoi fetulu meu, de ce dícemu noi: „panea nóstra de tóte dílele dá ni-o nóue asta-di!“ n'ar fi óre mai bine sê ceremu pane pe mai multe díle ? !

— Nu dieu.

— Pentru ce ?

— Pentru cá panea s'ar poté mucedí !

A de una-di intr'o societate câte-va domnisióre vorbiau, cá ce dorescu ele de la vítoriulu loru sotiu.

— Eu dorescu sê aiba bani multi, — díse una.

— Eu dorescu sê me iubésca sinceru, — observá alt'a.

— Eu dorescu sê fia tineru, — grai a trei'a.

— Eu dorescu sê aiba — *pacintia*, — díse cea din urma.

Gâcitura de semne.

De Virginia Baritiu.

„u >ase e.,i | eș±u.,a i? ?e□ša te>i?i>ie,
:.,ea ±uΔ>e :i =șu,,,o:a a :u=Δe.,uΔui,,,eu,
i >ase o±i?ioša Δu>iai a.,.a.,u ±e tie
| še >a?±u eșa,,, i? Δu,,,e „u :e?□u?a :i eu.

O! ×ΔiIa,,,uΔ.,u Ioio:e :i „ai>a Δu,,,i?a
I? te>i | ši?.,șe :.,eΔu.,ie „e >au,,,a a Δ,,,eu
Ioș

i a±e:eoși Δa „i?e, >a?±u ?o | „ea e :e?i?a
| e | Δaiu ?e,,,ușișei :e ?aΔ.,ia >'u?u Δu?□u
Ioș

A Δe:a?±și.

Deslegarea gâciturei numerice din nr. 44.

Far' amoru-ti, tu vedi bine,

Eu nu potu a esistá,

Díle nu mai am senine,

D'a lipsí finti'a ta ;

De vrei dar sê mai traiescu,

Lasa-me sê te iubescu !

Baronzi.

Deslegare buna primiramu de la dómnele si domnisiórele: Silvia Moldovanu, Maria Gaitanu, Minodora Baiasiu, Valeria Bianu ; si de la domnii: R. Popca, Demetriu Gasparu, G. Gasparu.

Post'a Redactiunii.

Aradu. Dlui F. B. Se póte publicá, dar inseiintiéza-ne, e originala séu tradusa ?

Dómnei A. P. Intru adeveru a fostu gresiéla. Ceremu scusele nóstre !

Chiseteu. Ni pare ren, cá nu se póte publicá. Caus'a e tescutulu ce contiene. Aplica-i altulu !

„Romancuti'a din Ardealu.“ Nu este publicabila. Romancutiiele din Ardealu merita poesii mai bune, decâtu versulu dtale.

„La Cecilia“ — se vede,cá e un'a din „primele încercâri“ ale dtale.

Trie. Tablourile s'au tramisu. Incâtu pentru ide'a comunicata mai adeuna-di, de vomu avé timpu. vomu osecutá-o. Icónele întrebate nu se afla la noi.

Suplementu : „Cavalerii noptii“ tomulu II, cól'a III.

Proprietariu, redactoru respundiatoru si editoriu : **IOSIFU VULCANU.**

Cu tipariulu lui Alesandru Koesi in Pest'a. Piat'a Pesciloru, Nr. 9.